KÁRPÁTIKON

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUSOK LAPJA • 2018/3

Advent 2018

Sztojka Sándor püspök halálának 75. évfordulója

Események - programok

KarpatIkon2018_3.indd 1 2018. 11. 26. 15:19:47

PROGRAMOK

KarpatIkon2018_3.indd 2 2018. 11. 26. 15:19:47

Püspöki szinódus 2018

Az ifjúságról szóló szinódus záródokumentumának ismertetése I.

Három rész, tizenkét fejezet, 167 paragrafus, 60 oldal – ez a fiatalokról szóló püspöki szinódus zárdokumentumának „mennyisége". A szöveget október 27-én, a szinódus utolsó munkanapján, szombaton délután szavazták meg a szinódusi atyák, miután annak szövegét paragrafusonként hangosan felolvasták az aulában, pontról pontra haladva, a mindegyik szavazáshoz szükséges kétharmados többség elérésével. A püspöki szinódus végül minden paragrafust elfogadott és az így nyert záródokumentumot a szinódus főtitkára, Lorenzo Baldisseri bíboros átnyújtotta Ferenc pápának, aki felhatalmazta őt a dokumentum közzétételére.

Jézus együtt jár a mai „emmauszi fiatalokkal"

A Lukács evangéliumban szereplő emmauszi tanítványok története szolgál az ifjúságról szóló szinódus záródokumentumának vezérfonalául, melynek révén leírták azt a környezetet, amelyben a mai fiatalok élnek és szembesülnek a mai világ bonyolult kihívásaival. A hivatalos szöveg a meghallgatás légköréből indul: alázattal, türelemmel és készséggel fogadták a fiatalokkal folyatott párbeszédet, gondosan ügyelve arra, hogy „elkerüljék az előre gyártott, receptszerű válaszokat". A fiatalok a maguk részéről „igénylik, hogy meghallgassák őket, várják az elismerésüket és vezetést kérnek". Arra vágynak, hogy hangjukat „érdekesnek és érdemesnek tartsák egyházi és társadalmi viszonylatban is". Az egyház nem mindig ezzel a magatartással fogadta őket – ismeri el a szinódus. A túlterhelt papok és püspökök azonban sokszor azon fáradoznak, hogy időt találjanak a meghallgatásukra. Innét adódik annak a szükségessége, hogy felkészítsék a világi férfiakat és nőket, hogy képesek legyenek ők is a fiatal nemzedékek kísérésére. A globalizáció és az elvilágiasodás jelenségeivel szemben a fiatalok Isten újrafelfedezése és a lelkiség irányába mozdulnak el, ami pedig az egyház számára egy ösztöke lehet, hogy visszanyerje a hit dinamikájának a jelentőségét.

Iskola és plébánia, az oktatás-nevelés kihívásai

Az egyház mai válasza a fiatalok kérdéseire a nevelés területét is érinti. Iskolák, egyetemek, kollégiumok teszik lehetővé a fiatalok átfogó képzését a nevelés és az oktatás területén, miközben az emberi személy előrehaladásának és kibontakozásának evangéliumi példáját nyújtják nekik. Egymással mélyen összefüggő módon, a család, a munkahely és az életvédelem területén, a püspökök az iskola és az egyetem szerepét nélkülözhetetlennek és pótolhatatlannak tartják. A katolikus nevelési intézetek feladata különösképpen is az, hogy szembesítsék a kortárs világ kihívásait a hit elvárásaival, szem előtt tartva a különféle antropológiai távlatokat, a tudományos-technikai lehetőséget, a fogyasztói társadalom változásait és a társadalmi igazságosság elvárásait. A plébániáknak is fontos szerepe van, mert ők a „területi egyház". Ennek a dinamikájához szükség van egy missziós jellegű új elköteleződésre, mert az eddigi hatékonyság, főként a katekézis területén nem bizonyul elégségesnek a kihívásokkal szemben.

A migránsok – korunk paradigmája

A szinódus záródokumentuma kitér a migránsok témájára, ami „korunk paradigmája", amennyiben strukturális jelenség és nem átmeneti kihívás. Sok migráns „fiatal vagy kiskorú, akik kíséret nélkül vannak, háború, erőszak, politikai vagy vallási üldöztetés, szegénység elől menekülnek és azzal végzettel néznek szembe, hogy az emberkereskedelem, a kábítószer, a pszichikai és fizikai bántalmazás áldozataivá válnak". Az egyház aggodalma irántuk elsősorban „hiteles emberi támogatásukat" célozza, a „menekültek és üldözöttek befogadásán és a családegyesítés érvényesítésén keresztül". A fiatalokról szóló püspöki szinódus záródokumentuma azonban azt is hozzáteszi, hogy a „migránsok a gazdagodás lehetőségét" jelentik a befogadó országok társadalma és közösségei számára, „sőt hozzájárulhatnak azok revitalizációjához, újra elevenedéséhez". A szinódusi atyák ennek kapcsán megismétlik Ferenc pápa kulcskifejezéseit – „befogadni, védelmezni, előmozdítani, integrálni" –, melyek révén legyőzhető a bizalmatlanság és a félelem. A püspökök ugyanakkor nagyobb elkötelezettséget várnak azok érzelmi jogainak garantálásában, akik nem akarják elhagyni hazájukat.

KarpatIkon2018_3.indd 3 2018. 11. 26. 15:19:48

Szilárd elkötelezettség mindenfajta visszaélés ellen

Széles skálán foglalkoznak a püspökök a visszaélések lehetőségeivel, mint a hatalom, a gazdaság, a lelkiismeret, a szexualitás terén néhány püspök, pap, szerzetes és világi hívő által elkövetett visszaélésekkel. „Olyan szenvedést okoztak ezáltal az áldozatoknak, mely egész életük végéig tarthat és amit semmiféle bűnbánat nem tud meggyógyítani". Ebből ered a dokumentum felhívása, hogy „szilárd elkötelezettséget kell foganatosítani a legszigorúbb megelőző intézkedésekkel, hogy megakadályozzák az ilyen esetek megismétlődését. Első lépésként mindenesetre a képzésben résztvevőket kell nagyon alaposan megválogatni és felkészíteni a rájuk váró felelősségre. Szükséges továbbá a „korrupció és a klerikalizmus" gyökeres megszüntetetése, mert ezekben vernek gyökeret a visszaélések. A püspökök hálásak minden fiatalnak, akik „bátran és azonnal hivatalosan felfedik a rosszat", hiszen ezzel segítik az egyházat, hogy tudomásul vegye a megtörténteket és hogy megfelelő intézkedéseket hozzon, „az irgalmasság ugyanis igazságosságot igényel". Másfelől nem szabad megfeledkezni a sok világi hívőről, papról, szerzetesről és püspökről, akik napról napra becsülettel szentelik magukat a fiatalok szolgálatának és akik valóban értékes szolgálatot tudnak nyújtani egy korszakos jelentőségű reform számára.

A család az „otthon egyháza"

A záródokumentum jelentős teret szentel a családnak, mely elsődleges vonatkoztatási pont a fiatalok számára, mint az első hit-közösség helye és mint otthoni, család-egyház. Kiemelik a püspökök a nagyszülők szerepét a vallásos nevelés terén, a hit átadásában, másfelől pedig óva intenek az atyai szerep meggyengülésére és azon felnőttek magatartására, akik „fiataloskodnak". A családi köteléken túl a fiatalok számára nagyon fontosak a kortársaikkal kialakított baráti kapcsolatok, melyben lehetségessé válik a hit megosztása és a kölcsönös segítség a szolidaritásban.

Az igazságosság előmozdítása a leselejtezés kultúrája ellen

A szinódus fontolóra veszi a fiatalok sérülékenységének néhány formáját az élet különféle területein. Ilyenek a munka, ahol a fiatalok munkanélkülisége eleve szegénnyé teszi a nemzedéküket és aláássa a képességüket az álmok látására. Ilyen továbbá a társadalmi kirekesztés vallási, etnikai vagy gazdasági szempontból, valamint a fogyatékosságból adódó nehézség. Ezzel a „leselejtezés kultúrával" szemben az egyház feladata, hogy „megtérésre és szolidaritásra" szólítson fel, ami által konkrét segítséget tud nyújtani nehéz helyzetekben. A mások oldalon azonban számos olyan példa látható, ahol a fiatalok eredeti és rájuk jellemző módon tudják kifejezni magukat, mint például az „önkéntesség, az ökológiai témák iránti fogékonyság, a politikai elkötelezettség a közjó építése érdekében". Éppen ezek révén kérnek a fiatalok az egyháztól „konkrét és összehangolt elkötelezettséget".

P. Vértesaljai László SJ / Paolo Ondarza /
Isabella Piro – Vatikán
(forrás: www.vaticannews.va)

KarpatIkon2018_3.indd 4 2018. 11. 26. 15:19:49

PŐSZE Roland:

Lemondás és öröm

„…mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas és Szent az ő Neve.” (Lk 1,49)

A zsoltárok könyve világosan és egyértelműen összefoglalja az Istenszülő Szűz Mária templomba vezetésétnek központi mondanivalóját: *„Halljad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet, feledd el népedet és atyád házát. Íme, a király kívánja szépségedet. Hiszen ő a te urad, hódolj előtte. Belül csupa szépség a király leánya, kívül arannyal átszőtt ruha takarja. Hímzett öltözetben vezetik a királyhoz, szűz társnői követik, hozzád vezetik őket. Örvendezve, ujjongással bevezetik őket, bevonulnak a király házába.”* (Zsolt 45,11-16).

Minden **gyermek ajándék az Istentől**. A lehetőségeinkhez mérten minden szülő igyekszik ennek megfelelően nevelni és odafigyelni gyermekére. Keressük bennük az örömöt, a boldogságunkat. A gyermekkori huncut mosolytól, boldoggá váló férjen és apán át, a boldogulását megtaláló emberig. A gyermek a szülő öröme. A szülőknek pedig a gyermekeik örömét kell elősegíteni. A szülőknek részt kell venniük Isten gondoskodó művében, hogy megmutassák és felismertessék gyermekükkel a hit, a szeretet és a lemondás útját. Azon kell fáradozniuk, hogy a lehető legtöbb dologra felkészítsék az Istentől kapott „élő ajándékot”.

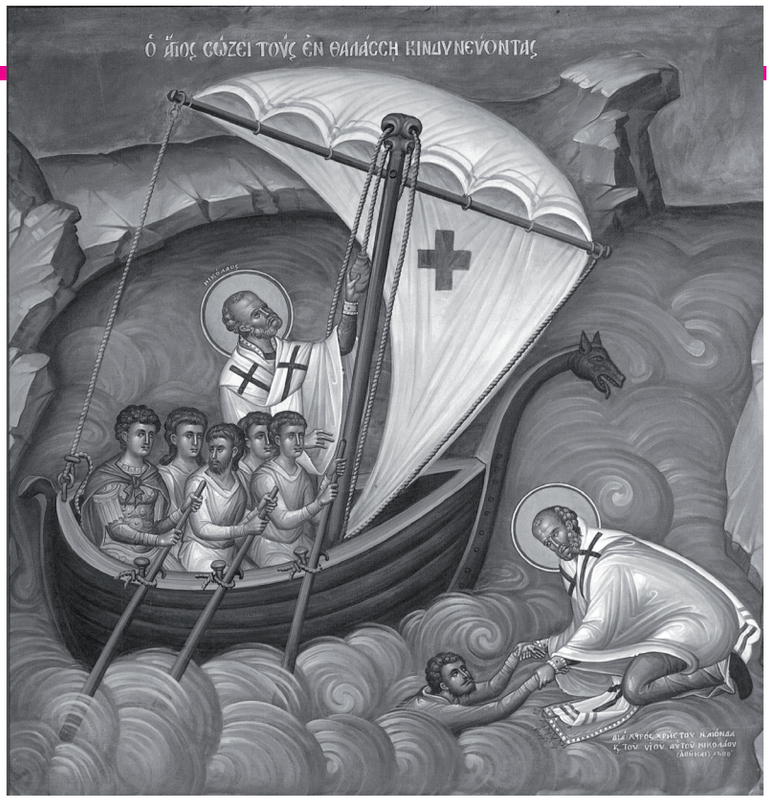
Joákim és Anna életében a várva-várt ajándék Mária, az Isten csodája. Már a születésétől fogva a Teremtőnek ajánlják. **Felismerik és megértik az Atya gondviselő tervét** és szeretnének benne részt is venni. Ma nehezen fogadjuk el Isten akaratát. Gyermekünk döntése pályaválasztáskor, párkapcsolataiban sokszor nem a mi „ízlésünk”, elképzelésünk szerint történik. *„Nem ilyen munkát, hivatást képzeltem el neked!” „Ez a lány/fiú nem hozzád való!” „Jobbat érdemelsz!”* stb. Ilyen és ezekhez hasonló érveléseink is mutatják, hogy sokszor nem tudunk lemondani önös szándékainkról, elképzeléseinkről. Azt szeretnénk, hogy gyermekeink nekünk tetszően, s nem Isten akarata és gondviselése szerint éljenek. Ebben romlanak meg a családi, emberi kapcsolataink. Így mennek tönkre szülő és gyermek közötti kapcsolatok. A szeretet és elfogadás mellett az elutasítás és a felfuvalkodottság, rosszabb esetben a harag üti fel a fejét. Nem képesek a szülők elfogadni, hogy gyermekeik másképpen gondolkodnak, terveznek és más lehetőségekkel és kihívásokkal néznek szembe, mint a korábbi időben nekik kellett.

„…mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas és Szent az ő Neve.” (Lk 1,49) Amikor valamit elérünk az életben, akkor a jó érzés és a büszkeség tölt el bennünket. Sikereket elérni nagy érdem és megerősíthet bennünket a feladataink végzésében. Áldozatot hozni a keresztény ember életében mindig öröm, mert Krisztusért teszi. Krisztusért áldozatot hozni pedig azt jelenti, hogy közelebb kerülünk hozzá és elfogadjuk tanítását és aszerint éljük az életünket. Az áldozat csak úgy válik örömmé, ha szeretetből tesszük. Ebben az áldozathozatalban felismerjük, hogy Isten hatalmas cselekedete segített, hogy mindezt megtegyük és elérjük.

A mai napra karácsonyi maratonunkban, fölkészülésünkben Szent Pál apostoltól a következő megerősítést kapjuk: *„A buzgóságban ne lankadjatok, legyetek tüzes lelkületűek: az Úrnak szolgáltok.”* (Róm 12,11) Ez a buzgóság és tüzes lelkűség vezessen bennünket. Tudatosítva magunkban, hogy minden cselekedetünket úgy végezzük, hogy az Istennek tetsző legyen. Mi az Isten szándéka velem, az életemmel? Rá tudom-e bízni életemet Istenre? Amikor engedjük, hogy Isten vezesse és irányítsa az életünket, akkor változás következik be a körülöttünk levő világban. Másképpen szemléljük az embereket, a ránk bízott feladatokat és mindezt örömmel tudjuk végezni. Képesek leszünk nagy és hatalmas dolgokat cselekedni az Isten színe előtt.

„…mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas és Szent az ő Neve.” (Lk 1,49) Joákim és Anna felismerték Isten nagy és hatalmas cselekvését és le tudtak mondani lányukról, föl tudták ajánlani Istennek. A gyermek Mária élete ettől kezdve teljes és közvetlen istenszolgálat volt. Isten kiválasztotta és meghívta, hogy legyen az Úr szolgáló leánya. A gyermek Mária részt vett az Isten tervében és elfogadva akaratát, hittel és odaadással ki tudta mondani az angyalnak: *„Legyen nekem a Te igéd szerint!”*

KarpatIkon2018_3.indd 5 2018. 11. 26. 15:19:50

IVÁN Gábor:
Az engedelmesség ajándéka

Szent Miklós előestéjén ezt az apostoli szakaszt olvastatja fel velünk Anyaszentegyházunk a zsidó levél végéről:

„Engedelmeskedjetek elöljáróitoknak, kövessétek őket, mert ők vigyáznak rátok, abban a tudatban, hogy számot adnak lelketekről. Bárcsak örömmel tehetnék, nem sóhajtozva, mert hisz az nem válnék javatokra." (Zsid 13,17)

Szent Miklósról úgy emlékezünk meg, mint az ajándékozó szeretet mintaképéről; olyan emberről, aki gyermekkorától a krisztusi élet erényeit tartotta a legnagyobb becsben. Ha ajándékozásait kísérjük figyelemmel, azt találjuk, hogy cselekedetei mindig az alázat és a Krisztus-követés következményei.

A Szentírás alapján evangéliumi tanácsoknak hívjuk azokat az ajándékokat, amelyek által Jézus személyének lényeges vonásai válnak láthatóvá a keresztény emberben. Ezek név szerint a szüzesség, szegénység és az engedelmesség. Elsősorban a szerzeteseknél találkozunk ezekkel a fogalmakkal, mégpedig az örök fogadalom összefüggésében. A szerzetesek ennek a három tanácsnak a tükrében élik le életüket, hogy még jobban hasonlíthassanak Jézusra, aki őket erre az élethivatásra indította.

Habár leginkább a szerzetesek sajátjai ezek az erények, bizonyos mértékben minden kereszténynek hozzátartoznak az életéhez. Érdekes, hogy Szent Miklós ünnepén épp az engedelmesség ajándéka kerül előtérbe.

Ünnepelt szentünk életében is nagy szerepet játszott az alázatos élet. Legendája szerint már fiatal kora óta gyakorolta az alázatos és engedelmes életet. Olyannyira kitűnt ezeknek az erényeknek a gyakorlásában, hogy elöljárói is felfigyeltek Miklós életmódjára. Előbb pappá, majd püspökké is szentelték. Csodái és jótéteményei is jobbára titokban zajlottak. Csak a véletlen folytán tudódott ki egy-egy esetben, hogy Műra város püspöke áll egy-egy ember vagy család megmenekülése mögött.

De pont ez az alázatosság és engedelmesség emelte őt olyan lelki magasságokba, hogy híre és tisztelete évszázadokon keresztül fennmaradjon.

Engedelmesnek lenni sosem volt könnyű, ám manapság talán még nehezebben birkózunk meg ezzel az evangéliumi tanáccsal. A nehézség gyökerei a nem is olyan távoli múltban találhatók. Az 19. század végétől kezdve folyamatosan fejlődött egy irányzat, ami az egyén szabadságát helyezi előtérbe a közösséggel szemben, és mindamellett, hogy megvannak a maga értékei, fejlődése a 21. századra sajnos olyan irányt vett, ami a keresztény embert önmagával fordítja szembe.

A liberalizmus, mert hát erről az eszméről van szó, igen hatékony munkát végez akkor, amikor egy dikatatórikus hatalom béklyóiból kell kimenteni az embert. Kiáll ugyanis az ember szabadságjogai, többek között a vallásszabadság joga mellett. De abban a pillanatban, amikor a diktatúra vagy annak aktuális formája megszűnik, magának a liberalizmusnak is meg kellene szűnnie. Ám jelen korunkban nem ez történik. A fenti gondolkodásmód tovább folytatja bontási munkálatait, és olyan szabályrendszereket is elemészt, amelyek alapvetően az emberek javát szolgálják.

Lényegében arról van szó, hogy ez az irányzat nemcsak azokat a korlátokat bontja le, amelyek a jó dolgoktól zárnak el minket, hanem azokat is, amelyek a veszélyektől óvnak. Az ember szabadságát szabadossággá változtatják.

Hogyan tapasztaljuk meg ezt a való életben? A mai kor ezen eszméi, amiket a különféle médiaelemeken át befogadunk, az életünk minden szegletére hatással lehetnek, és általában a krisztusi erények ellentétét hordozzák magukban: Tisztaság helyett szexuális

KarpatIkon2018_3.indd 6 2018. 11. 26. 15:19:52

szabadosság, házasság előtti nemi élet és annak következményei. Szegénység helyett a gazdagság utáni olthatatlan vágy, ami sokakat kényszerít külföldre vagy tisztességtelen megélhetésre. És végül ott van az engedelmesség kérdése, ami mai szentírási idézetünk fókuszpontja. Az engedelmesség erénye életünk nagy részében sajnos hiányként, vágyott ajándékként tapasztalható.

Ha megnézzük a korunk gyermekseregét, sajnos gyakran látjuk, hogy nem hallgatnak a tanáraikra, és azt tesznek, amit akarnak. De nem hallgatnak saját szüleikre sem, mert abba nevelődtek bele, hogy nekik mindent szabad. Felnőtt korban ugyanezt látjuk a munkahelyeken. Rengeteg feszültséget okoz egy-egy kollektívában, hogy mindenki főnök akar lenni. Én szabad vagyok, legyen az, amit én akarok, engedelmeskedjen inkább a másik. De nem meglepő, ha ugyanezt tapasztaljuk a házasságok egy részében is. A statisztikák szerint sok-sok házasság megy tönkre amiatt, hogy a felek nem hajlandóak engedni, pontosabban kölcsönösen engedni egymásnak.

Krisztus életéből azt látjuk, hogy pont a fenti három jó tulajdonság vezetne békéhez a lelki és testi életünkben egyaránt. Nem véletlen, hogy a szerzetesek, akik egész életüket Istennek szánják, különös figyelmet fordítanak a tisztaság, szegénység, és főleg engedelmesség megvalósítására.

Szent Pál apostol azt kéri tőlünk: „Engedelmeskedjünk elöljáróinknak, mert jó dolgokra tanítanak minket." Lelki életben a hívő elöljárója a pap. Neki az a dolga, hogy a rábízottakat Isten felé segítse, és ebben igyekszik életével meg tanításával is például szolgálni. Mindenkinek a saját plébánosa, parókusa vagy lelkésze az a vezető, akinek az útmutatásaira oda kell figyelnie, mert végső soron ők fognak számot adni minden rájuk bízott hívő lelke felől.

Ettől függetlenül az engedelmeskedés nehéz dolog. Különösen azért, mert alapvetően a pap mindig csak ugyanazt mondja: térjetek meg, járjatok többet templomba, imádkozzatok többet, szeressétek egymást jobban. Talán, ha már unásig hallottuk ezeket a felszólításokat, fel is ébred bennünk a vágy, hogy így tegyünk. De ekkor a kor szelleme is megérint bennünket, és mármár pont engedelmeskednénk a papunknak, ám akkor eszünkbe jut, hogy az illető pap talán épp nem jó példakép. Mert lehet, hogy emberileg nem tökéletes, vannak mindenféle hibái. Előfordulhat, hogy személyes sértettségünk is van az illetővel szemben. Hogyan hallgassunk hát a szavára, ha kivetni valót találunk benne? Inkább nem is változunk, csak, mert ő kéri.

Ezzel kapcsolatban egyszer egy fiatal szerzetes mesélt nekem a novícius éveiről, amikor még csak próbálgatta, milyen szerzetesnek lenni. Szerencséjére vagy balszerencséjére épp egy olyan idősebb elöljáró mellé került, akinek mindenféle rigolyái voltak, és meglehetősen nehezen viselték még a szerzetestársai is. Nehéz időket élt hát meg ez a fiatal szerzetes a rendházban. De végül a sok-sok apró történet után, amit elmesélt érdekes konklúzióra jutott ez pap: Végkövetkeztetésként azt mondta: a novícius évek alatt rájött arra, hogy Isten még a kellemetlen vagy hibákkal teli embereken keresztül is tud üzenni, tudja formálni az életét olyanná, amilyennek lennie kell. Az alázat és engedelmesség megtanította őt arra, hogy maga is könyörületesebb legyen másokkal, különösen azokkal, akiknek valamilyen gyengeségét kell elviselnie.

Szent Miklós püspök alázatosságával és engedelmességével igazi lelki magasságokba tört, és szerette őt az egész közösség, amit szolgált. Ugyanígy tesznek a szerzetesek is. Milyen jó lenne, ha ebben a karácsonyváró időszakban mi is képesek lennénk félretenni a büszkeségünket és előítéleteinket, hogy jobban hasonlítsunk azokra a szentekre, akik életük egészét Krisztusnak ajánlották. Talán, ha ez sikerül, az életünk egyéb nehézségeit is képesek leszünk könnyebben viselni, és ezáltal nemcsak a Karácsony boldogságában, hanem életünk boldogságában is részünk lesz. Adja nekünk az Isten azt a kegyelmet, hogy képesek legyünk az engedelmességre, és idővel életünk részé, alaptulajdonságává, egyik fő erényévé váljon!

KarpatIkon2018_3.indd 7 2018. 11. 26. 15:19:53

Egyháztörténeti Konferencia a Rákóczi-főiskolán Sztojka Sándor püspökről

Hatodik alkalommal szervezték meg a Görögkatolikus Egyháztörténeti Konferenciát október 18-án a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

A főiskolán működő görögkatolikus lelkészség, a GörögKör és az Ortutay Elemér Szakkollégium szervezésében megrendezett tudományos találkozó témája idén a 75 évvel ezelőtt elhunyt Sztojka Sándor görögkatolikus püspök volt. A konferencia címéül az egyházfő Izajás prófétától idézett jelmondatát választották: „….hogy örömhírt vigyek a szegényeknek."

A főiskola olvasótermében megtartott egész napos program kezdetén a Miatyánk elimádkozása után a GörögKör vezetője, Marosi István főiskolai lelkész köszöntötte az egybegyűlteket, ismertetve a napirendet. Bemutatta azt a két, Sztojka Sándortól származót tárgyat – egy kelyhet és egy oltárkendőt –, amely a konferencia idején Sztojka püspök szellemét hivatott felidézni.

Ezt követően Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye helynöke szólt a jelenlévőkhöz. Arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy a részben csehszlovák időszakban működő Sztojka Sándor püspöki tevékenysége a hit és kitartás egyféle főpróbája volt, hiszen a következő fél évszázados szovjet hatalom alatt kellett igazán helytállnia a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyének.

Ezt a gondolatot folytatta tovább Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja, aki emlékeztette a résztvevőket arra, hogy a Magyar Állam a múltban és a jelenben is igyekezett kiállni az elszakított területek magyarsága mellett.

Dr. Csernicskó István nyelvészprofesszor, a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont vezetője vont párhuzamot Sztojka Sándor püspökségének időszaka és a jelen kor között. Reményét fejezte ki, hogy amiként Sándor püspök erőt tudott adni a nehézségek, a bizonytalanság idején a kárpátaljaiaknak, úgy jelen korunkban is megtalálhatjuk a hozzá hasonló személyeket.

A köszöntők után a konferencia tudományos munkájának bevezetéseként az Iván Gábor és Marosi Anita készítette rövid dokumentumfilmet tekinthették meg a jelenlévők. A film Sztojka püspök életét és munkásságát mutatta be korabeli fotók, filmfelvételek és levéltári dokumentumok alapján.

A továbbiakban Szkoropádszky Péter palágykomoróci parókus vezetése mellett folytatódott a program.

Elsőként dr. Stark Tamás történész, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontja

főmunkatársa tartott előadást Nemzeti forradalmak kora, 1919–1944 címmel. Kiemelte, hogy az első világháború utáni évtizedek legnagyobb formálója a nacionalizmus volt. Bemutatta a közép–kelet–európai térségben 1919 után bekövetkezett politikai, nemzetiségi átrendeződéseket, valamint azokat a terveket, amelyek az etnikailag homogén államok létrehozására törekedtek.

Ezt követően dr. Szakál Imre, a Rákóczi-főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszékének tanára ismertette Kárpátaljának a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alatti sajátosságait, Prága nemzetállamosító törekvéseit, valamint ezek hatását Sztojka Sándor püspökségére.

Dr. Brenzovics László történész, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke politikai kötelezettségei miatt személyesen nem tudott részt venni a konferencián, ám A visszacsatolt Kárpátalja című tanulmányát elküldte felolvasásra. Ebben szó esik arról, hogy Magyarország két világháború közti politikáját a trianoni határok revíziója, s ezzel a magyar–lengyel határ visszaállítása határozta meg. Teleki Pál a ruszinság sorsának rendezésével akarta vonzóvá tenni Magyarországot a nem magyar lakosság előtt, s autonómiát akart adni ennek a területnek. A visszacsatolt Kárpátalján a lakosság szabadon gyakorolhatta vallását, a magyar hatóságok a görögkatolikus egyházat fő támaszuknak tekintették.

A következő előadást dr. Kicsera Viktor történész, az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) tanára tartotta, aki Sztojka Sándor püspöki kinevezésének előzményeit ecsetelte a Kárpátaljai Területi Állami Levéltárban és a Szlovák Népi Levéltárban található források alapján. Ezek alapján ismertette azt a 17 személyt, akinek a neve a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye főpásztoraként szóba került a csehszlovák, a magyar és a római vezetés részéről.

Rávilágított azokra a tényezőkre és okokra, amelyek alapján Sztojka Sándorra esett a választás.

A délelőtti szekció utolsó felszólalója dr. Szabó Péter kánonjogász, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanára volt.

A munkácsi eparchia joghatósági változásait részletezte Sztojka Sándor püspöksége idején. Elmondta, hogy az egyházmegye területe a XX. század első felében a politikai változások miatt többször is módosult. A Szentszék részéről felmerült az a gondolat, hogy a püspökséget érseki rangra emeljék, illetve, hogy létrehozzák a máramarosi püspökséget Huszt központtal. Ezek a tervek végül nem valósultak meg.

Az előadások számos kérdést vetettek fel, figyelemre méltó diskurzus alakult ki a délelőtti program végére.

A rövid ebédet követően dr. Klestenitz Tibor, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontja munkatársának értekezésével folytatódott a konferencia. A történész bemutatta, hogy a korabeli sajtó milyen képet festett Sándor püspök személyéről, aki iránt az 1938-as kárpátaljai visszatérés után élénkül meg az érdeklődés.

Dr. Zubánics László történész, az UNE Magyar–Ukrán Oktatási Tudományos Intézetének dékánhelyettese Sztojka püspök egyházfői tevékenységét jellemezte a Verchovina című újság 1932–1933. évi lapszámai alapján.

Sztojka Sándor püspöki munkásságnak 1939–1943. közötti periódusát vázolta Kosztyó Gyula, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem történész doktorandusza. A főpásztor egyházszervezési, politikai és kulturális tényekedését, a magyar államvezetéssel való kapcsolatát mutatta be a zsidótörvényeken, valamint a kárpátaljai közigazgatással és a görögkeleti egyházzal való kapcsolaton keresztül.

Dr. Csatáry György, a Rákóczi-főiskola előadója Adalékok Sztojka Sándor tevékenységéhez címmel tartott előadást.

A konferencia utolsó felszólalójaként Bendász Dániel egyháztörténész, görögkatolikus pap személyes visszaemlékezésekre támaszkodva írta körül Sándor püspök személyét.

Végül Horkay Sámuel tanár, idegenvezető köszönte meg a résztvevők figyelmét.

Az egész napos rendezvény agapéval ért véget.

Marosi Anita - Kárpátalja.ma

KarpatIkon2018_3.indd 8 2018. 11. 26. 15:19:53

MAROSI Anita: Sztojka Sándor (1890–1943) élete és munkássága

A Magyar Királyság egyik legkisebb vármegyéjének, Ugocsának egyik apró településén, Karácsfalván látta meg a napvilágot 1890. október 6-án Sztojka Sándor püspök, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye kiemelkedő alakja.

Görögkatolikus szüleitől, Sztojka Páltól és Hriculják Vilmától kapta meg a vallásos nevelés alapjait.

Karácsfalván járt elemi iskolába, a gimnáziumi tanulmányokat azonban már Ungváron kezdte meg a Királyi Katolikus Főgimnáziumban, ahol 1910-ben szerzett érettségi bizonyítványt.

Ezt követően jelentkezett az ungvári görögkatolikus Papnevelő Intézetbe. Az első két év kiváló eredményeit követően a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen folytathatta és fejezhette be teológiai tanulmányait.

1915 szeptemberében Papp Antal munkácsi görögkatolikus püspök a püspöki titkárság levéltárosává, 1916 januárjában szentszéki jegyzővé nevezte ki. Emellett az gimnázium segédhitszónoka is volt.

1916. december 17-én szentelte Papp Antal püspök pappá az ungvári székesegyházban.

1917 januárjától püspöki fogalmazó és szertartásmester, 1917 decemberétől püspöki titkár lett, 1921-ben pápai káplán és szentszéki tanácsosi címet kapott, 1930 februárjában székeskáptalani kanonok, márciusában püspökségi irodaigazgató, majd július 26-tól püspöki helynök, 1931 áprilisában pedig káptalani helynök lett.

A Csehszlovák fennhatóság az egyházmegye történetének egyik legnehezebb időszakát hozta magával. A katolikusellenes hatalom a püspökök eltávolítására, s ezen keresztül a skizmatikus mozgalom támogatásával a görögkatolikus egyház meggyengítésére törekedett.

Papp Antal püspök nem volt hajlandó letenni a csehszlovák állam iránti hűségesküt, s nem tudott úrrá lenni a politikai változások miatt az egyházmegyében elhatalmasodott problémákon, így a Szentszék kérésére le kellett mondania a munkácsi püspöki székről. 1925-ben pedig a csehek kiutasították az országból.

Ezt követően Gebé Péter püspök vette át az egyházmegye irányítását 1931. április 25-én bekövetkezett haláláig.

Három nap múlva káptalani helynökké választják Sztojka Sándort, akit 1932. május 3-án a Szentszék a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspökévé nevez ki. Azon év július 12-én szenteli főpásztorrá az ungvári székesegyházban Gojdics Pétereperjesi püspök Csárszky József és Ivan Buchko társszentelő püspökökkel.

Mi sem fejezi jobban elkötelezettségét a ruszin nép iránt, minthogy fölszentelése napján a szokásos ebéd megtartása helyett 400 ruszin szegényt látott vendégül a püspöki palotában.

Az anyaországban és az elszakított területeken egyaránt örültek Sztojka Sándor püspöki kinevezésének. Levelek és gratulációk áradata érkezett az ungvári püspöki hivatalba.

Ám ünneplésre nem sok idő maradt. Sztojka Sándornak a püspöksége alatt számos nehézséggel kellett szembenéznie:

A skizmatikus mozgalom tetőfokára hágott Kárpátalján. A görögkatolikus ruszinok tömegesen tértek át a pravoszláviára. Az áttérések a szociális elégedetlenségből indultak, és külső beavatkozás hatására kaptak végül politikai színezetet.

Sztojka Sándor igyekezett ezt a folyamatot megállítani és visszafordítani. Szociális intézkedésekkel próbálta enyhíteni a ruszinok nehéz sorsát. A pászka-akció keretében minden év húsvétjára több százezer koronát gyűjtött össze, melyből pászkát, valamint élelmet és ruhaneműt vásárolt és juttatott el a ruszinoknak.

Támogatta az Országos Központi Hitelszervezet azon célját, hogy Kárpátalján felélesszék az Egán Ede indította hitelszövetkezetek működését. Papjait is arra kérte körlevelében, hogy támogassák ezt a kezdeményezést.

Bár támogatta a ruszin nyelvi-irodalmi törekvéseket, azon fáradozott, hogy a hívekben megmaradjon a Róma iránti hűség.

További gondot okozott, hogy az 1938. november 2-án megszületett I. bécsi döntéssel a munkácsi püspökségnek csak egy része, mindössze 35 parókia került vissza Magyarországhoz, a többi Csehszlovákiában maradt.

Sztojka püspök mindjárt intézkedett a Magyarország területén kívül esett parókiák kormányzásáról, és vikáriusokat nevezett ki ezekre a területekre.

Emellett mozgalmat indított az elszakított területeken, melynek eredményeként mintegy kétszáz rutén község kérte a Magyarországhoz történő csatolását. Sztojka püspök a visszacsatolt területeken támogatta a ruszin társadalmi és kulturális törekvéseket, többek között a Kárpátaljai Tudományos Társaság megalapítását, melynek nevéhez több újság és könyv megjelenítése is kapcsolódik.

Sztojka püspök olyannyira bízott az elcsatolt területek visszatérésében, hogy

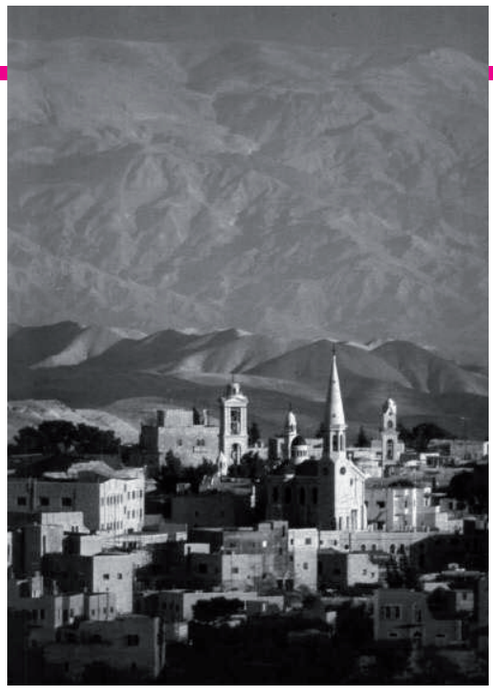
1939. január 19-én, a Julián-naptár szerinti Vízkereszt ünnepén Ung folyó partján állva kijelentette, hogy húsvétolni már együtt fognak a kárpátaljaiak az anyaországgal, s Nagyboldogasszony napján együtt mennek a hívek Máriapócsra.

Folytatás a Kárpátikon következő számában...

KarpatIkon2018_3.indd 9 2018. 11. 26. 15:19:55

EGRESSY Márton:

Várakozás

„Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit” (Mk 1,3)

Márk evangéliumában találhatjuk ezt a kijelentést, amikor is Keresztelő Szent János szólítja fel a népet, nemhogy csak felszólítja, hanem buzdítja is őket. János, aki mintegy prófétaként lépett föl az emberek előtt, és mozgatott meg embereket, tömegeket, buzdított arra, hogy tartsanak bűnbánatot, készítsék az Úr útját, mert közel van Ő.

A karácsony előünnepén ezt a tropárt szoktuk énekelni: *„Készülődj föl, Betlehem, mindnyájunk számára megnyílik az Édenkert! Ékesíts fel magad, Efráta, mert a barlangban az élet fája sarjad ki a Szűztől; hiszen az ő méhe szellemi Paradicsommá válik, melyben az isteni ültetvény díszlik, melyről, ha eszünk, élni fogunk, s nem halunk meg, mint Ádám. Krisztus születik, hogy előbb elesett képmását fölemelje.”* Elérkezett az adventi időszak, amikor is felkészülünk valamire. De mire is? Az ajándékozásra? Az ünneplésre? A gyertyagyújtásra? Az éneklésre? Mire/kire várunk ilyenkor? Egy gyermek születésére várunk. Nem akármilyen gyermekre, hanem a Megváltó születésére. De hogyan várjunk? Hogyan töltsük el ezt a várakozási időszakot? Ahogyan Márk evangélista írja: „tegyétek egyenessé ösvényeit.” Mi ez az ösvény? A mi szívünk. Sokféle lehet egy ember szíve, lehet száraz, lehet kemény talajú, tele lehet szúrós tövisekkel, de lehet tiszta szív is. Nekünk ez a feladatunk, hogy készüljünk fel erre a szép ünnepre. A Betlehem helyére illesszük be a saját nevünket, és így próbáljunk meg felkészülni. Sokkal személyesebbé válhat számunkra az ünnep. Mert mi is az ünnep lényege? Nem az, hogy mennyi vendég fog bekopogtatni az ajtón, nem az hogy mennyi ajándék lesz a fenyőfa alatt, hanem az hogy valóban felkészültem-e az ünnepre, és valóban eljött-e az a Messiás, akire én is vártam, hogy fölemeljen engem. Merthogy minket akar fölemelni Krisztus! Minket akar megváltani a jászolban fekvő Kisded. Föl kell ékesítenünk ezt a hajlékot, lelkünk hajlékát, hogy méltóvá legyen a Szent Titok befogadására.

A várakozás időszakában vagyunk, várakozunk arra, hogy maga Krisztus az ő születésével a kis pislákoló fény helyett ragyogást hozzon a mi szívünkbe, de ehhez nekünk is meg kell tenni a lépést, hogy valóban azt mondhassák rólunk, keresztény emberekről: *„úgy világosodjék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy látván jótetteiteket Atyátok, aki a mennyben vagyon, most és mindenkor és örökkön örökké.”*(Mt 5,13-16).

KarpatIkon2018_3.indd 10 2018. 11. 26. 15:19:55

KARÁCSONYI MARATON – 2018

Minden naphoz tartozik egy *szentírási idézet*, amit a nap folyamán többször ismételgessünk és olvassunk el. Véssük a szívünkbe! A *napi feladat*nál lehetőség szerint irányítsam a figyelmemet az adott feladatra. A *Szentírás*nál egy adott könyv fejezete van megadva, amit a nap folyamán igyekezzünk elolvasni!

Mindenkinek Áldott böjtöt kívánok!

Roland atya

NOV. 15.

Jn 1.

„Ez a szeretet azt jelenti, hogy parancsai szerint éljünk. Ez hát a parancs, mint ahogy kezdettől fogva hallottátok, hogy éljetek szeretetben." (2Ján 1,6)

Az elindulásnál mindig fontos az elhatározás. Kérjük imában, hogy az idei böjt más legyen, mint az előző években! Lehetőség szerint végezzem el szent gyónásomat! Imádkozzak a családomért!

NOV. 16.

Jn 2.

„Gyertek, kövessetek, és emberek halászává teszlek benneteket." (Mk 1,17)

Milyen úton járok? Helyes irányba haladok? Hozzak döntést, hogy milyen irányba akarok menni?

NOV. 17.

Jn 3.

„Vigyázzatok magatokra. Ha vét ellened testvéred, fedd meg. De ha megbánja, bocsáss meg neki." (Lk 17,3)

A megbocsátás alapja az Istenhez való közeledésnek. Hogyan van jelen az életemben? Nehezen megy a megbocsátás? Kérjem Krisztust, hogy erősítsen meg ebben a feladatomban!

NOV. 18.

Jn 4.

„Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másoknak, és odaadja az életét, váltságul sokakért." (Mt 20,28)

Hogyan tudok segíteni embertársaimnak? Ma tegyek valami jót a családomért! Imádkozzak, hogy ne essen nehezemre a szolgálat! Lehetőség szerint vegyek részt a vecsernyén (esti istentiszteleten)!

NOV. 19.

Jn 5.

„Te, amikor böjtölsz, kend meg fejedet és mosd meg arcodat, hogy ne lássák rajtad az emberek, hogy böjtölsz, hanem csak Atyád, aki a rejtekben is ott van." (Mt 6,17-18)

Hogyan böjtölök? Tudok-e lemondani vágyaimról? Legyen a mai nap a lemondás napja. Ma lemondani arról, amit nagyon szeretek! Milyen hatása lett a nap végére?

NOV. 20.

Jn 6.

„Figyeljetek arra, amit hallotok. Amilyen mértékkel mértek, olyannal mérnek majd nektek is, sőt adnak is hozzá." (Mk 4,24)

Mit hallok meg magam körül? Amit hallok, azokat miként adom tovább? Ma legyek kész Isten üzenetét meghallására! Teremtsek magam körül a nap folyamán többször rövid csendet!

NOV. 21.

Jn 7.

„A buzgóságban ne lankadjatok, legyetek tüzes lelkületűek: az Úrnak szolgáltok." (Róm 12,11)

Ma ünnepeljük Szűz Mária bevezetését a templomba. Mi az Isten szándéka velem, az életemmel? Rátudom-e bízni életemet Istenre?

NOV. 22.

Jn 8.

„A reményben legyetek derűsek..." (Róm 12,12)

A kitartás meglehetősen komoly erőfeszítés eredménye. Szent Pál szavait mennyire tudom megtartani? Van-e bennem remény? Bízom-e Isten segítségében? Ma erősítsem magamban a remény erényét!

NOV. 23.

Jn 9.

„...a nyomorúságban béketűrők." (Róm 12,12)

Sokszor kerülünk nehéz helyzetekbe. Életünk tele van megpróbáltatásokkal. Hogyan viselkedünk, ha nem a tervek szerint alakulnak az események? Meg tudom-e teremteni magam körül a békességet? Kérjem Istent, hogy ma a békesség betöltse a napomat!

NOV. 24.

Jn 10.

„...az imádságban állhatatosak." (Róm 12,12)

Az imádság, beszélgetés az Istennel. Legyen igényem az imádságra. Válasszak ki egy imádságot, amit a nap folyamán többször elmondok!

KarpatIkon2018_3.indd 11 2018. 11. 26. 15:19:55

NOV. 25.

Jn 11.

„Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra.” (Jn 18,37)

Kereszténységemet felvállalni és tanúságot tenni hitemről sokszor nem könnyű. Ma olvassam el Szent Katalin életét és kérjem közbenjárását, hogy Isten engem is megerősítsen a tanúságtevésben! Lehetőség szerint vegyek részt a vecsernyén!

NOV. 26.

Jn 12.

„Legyetek türelemmel ti is, erősítsétek meg szíveteket, mert az Úr eljövetelének ideje közel van.” (Jak 5,8)

Milyen érzés a türelem? Nehezen tapasztalom meg? Ma gyakoroljak türelmet embertársaimmal szemben!

NOV. 27.

Jn 13.

„Karoljátok fel tehát egymást, amint Krisztus is felkarolt benneteket Isten dicsőségére.” (Róm 15,7)

Bizonyára vannak emberek az ismeretségi körünkben, akik valamilyen nehézséggel, problémával küzdenek. Ma arra törekedjek, hogy segítsek rajtuk, amennyire tőlem telik. Imádkozzak értük, hogy megérezzék Isten szeretetének közelségét!

NOV. 28.

Jn 14.

„„Uram, nem vagyok méltó, hogy betérj házamba. Csak szólj egy szót és szolgám meggyógyul.” (Mt 8,8)

Isten szava meggyógyítja a benne hívőket. Amikor engedem, hogy életem részévé váljon, akkor minden körülöttem levő megváltozik. Van-e bennem hit? Erősítsem a Hitvallás napi többszöri elimádkozásával!

NOV. 29.

Jn 15.

„Minden jó adomány és minden ajándék felülről van, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, még árnyéka sem a változásnak.” (Jak 1,17)

Isten mindent jónak teremtett és semmi rossz nem származik tőle. Isten gyermekeként a jó adományokat kapok az életembe? Mennyire ismerem föl? Ma törekedjek arra, hogy „minden jót” felismerjek!

NOV. 30.

Jn 16.

„Úgy látom ugyanis, hogy Isten nekünk, apostoloknak az utolsó helyet jelölte ki, mint olyanoknak, akiket halálra szántak, hogy látványosságul szolgáljunk a világnak, az angyaloknak és az embereknek is.” (1Kor 4,9)

Ma Szent András apostol emléknapja van. Legyek „látványossága” a környezetemnek a jó cselekedetekkel, segítséggel, alázattal stb.!

DEC. 1.

Jn 17.

„Éljetek egyetértésben. Ne legyetek fennhéjázók, hanem alkalmazkodjatok az egyszerű emberekhez. Ne legyetek magatokkal eltelve.”

Minden közösség és emberi kapcsolat alapja az egyetértés. Legyünk egyetértők és kerüljük az önzőség, kevélység, felfuvalkodottság gonosz hatásait! Lehetőség szerint vegyek részt a vecsernyén!

DEC. 2.

Róm 1.

„Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket.” (Mt 11,28)

Krisztus hívja önmagához azokat, akik elfáradtak és terhet hordoznak. NekemMi az, ami nyomja a lelkemet? Közeledjek Krisztushoz és lehetőség szerint végezzem el a szentgyónásomat, hogy minden terhet együtt tudjam hordozni Krisztussal!

DEC. 3.

Róm 2.

„Vigyázzatok magatokra, nehogy elveszítsétek, amit már megszereztetek, hanem teljes bért kapjatok.” (2Ján 8)

A kapott és megszerzett talentumokat igyekezzünk megtartani. Gondoljunk arra, menynyi fáradságos munka van mögötte! Ne engedjük, hogy a sötétség legyőzze bennünk a világosságot! Ma szerezzünk minél több jó „pontot” Istennél!

DEC. 4.

Róm 3.

„Aki felmagasztalja magát, azt megalázzák, aki megalázza magát, azt felmagasztalják.” (Mt 23,12)

Az emberi dicsekvésünk gyakran mások kárára válik. Ma keressük az alázat kézzel fogható jeleit, ahol elkerüljük az öndicséretet! Figyeljem meg magam, hogy hogyan szoktam önmagamról, tetteimről beszélni!

DEC. 5.

Róm 4.

„Atyám, ha akarod kerüljön el ez a kehely. De ne az én akaratom teljesüljön, hanem a tied.” (Lk 22,42)

Isten akarata az ember végső céljára, az örök életre irányul. Isten a megváltásban látja gyermekeinek igazi ajándékát. Ismerjem fel Isten gondviselését az életemben! Ma legyek ajándék embertársam számára!

DEC. 6.

Róm 5.

„Segítsetek a szenteken, ha szükségben vannak, gyakoroljátok a vendégszeretetet.” (Róm 12,13)

Ma van Szent Miklós püspöknek, a Keleti Egyház védőszentjének emléknapja. Szent Miklós az ajándékozó szeretet tanúságtevője volt a maga korában. Ma imádkozzak a betegekért, a szükséget szenvedőkért!

KarpatIkon2018_3.indd 12 2018. 11. 26. 15:19:55

DEC. 7.

Róm 6.

„Ezért többé ne ítélkezzünk egymás fölött, inkább legyetek azon, hogy a testvér miattatok ne ütközzék meg s ne botránkozzék." (Róm 14,13)

Az ítélet Isten kezében van. Gyakran előfordul, hogy megítéljük, elítéljük a másikat. Szinte ráhúzzuk „vizes lepedőt" anélkül, hogy megismernénk. Ma ezen változtassak. Ne engedjem, hogy az ítélkezés hatalmába kerítsen! Győzzem le az ítélkezést szeretettel!

DEC. 8.

Róm 7.

„Szakítsatok hát minden gonoszsággal, minden álnoksággal, képmutatással és minden rágalmazással." (1Pét 2,1)

Sokféle bűnlajstrommal találkozunk. Ma kerüljük a felsoroltakat! Lehetőség szerint vegyek részt a vecsernyén (esti istentiszteleten)!

DEC. 9.

Róm 8.

„Valahányszor ugyanis e kenyeret eszitek, és e kehelyből isztok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jön." (1Kor 11,26)

Az Egyház szentségein keresztül erősödik az ember. Az eucharisztiában megerősödünk a bűnökkel szemben a napi küzdelemben. Tisztítsam meg lelkemet a szentgyónásban, hogy ennek részese lehessek! Lehetőség szerint vegyek részt a vecsernyén!

DEC. 10.

Róm 9.

„Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük. Ez a törvény és a próféták." (Mt 7,12)

Az evangéliumi aranyszabály. Ma úgy cselekedjek, beszéljek, ahogyan szeretném, hogy velem szemben is cselekedjenek!

DEC. 11.

Róm 10.

„Értékes és nagy ígéreteket kaptunk, hogy általuk részeseivé legyetek az isteni természetnek, és megmeneküljetek a romlottságtól, amely a világban uralkodik a bűnös kívánság következtében." (2Pét 1,4)

A bűn és a bűnös gondolat befészkelte magát az ember életébe. Számtalan kísértéssel kell megküzdenünk a hétköznapokban. Ma figyeljek arra, hogy nem engedek a kísértéseknek!

DEC. 12.

Róm 11.

„Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek. A lélek ugyan készséges, de a test gyönge." (Mk 14,38)

Az ördögi kísértések mindennap jelen vannak az életünkben. Igyekezzünk ezeket felismerni. Ma fordítsak több időt a Szentírás olvasására.

DEC. 13.

Róm 12.

„A barát állandóan szeretetet tanúsít, és szükség idején testvérnek bizonyul!" (Péld 17,17)

A barátokra mindig számíthatunk. Sokszor testvérként is megállják a helyüket. Ma hívjam fel a barátomat és beszélgessek vele. Imádkozzam a barátaimért!

DEC. 14.

Róm 13.

„Ne törjétek a fejeteket, hogy mit feleljetek, hanem mondjátok azt, amit akkor az Isten sugall. Mert nem ti fogtok beszélni, hanem a Szentlélek." (Mk 13,11)

A beszédünk meghatároz bennünket. Egy székely mondás szerint, ha a csendnél nem tudunk értékesebbet mondani, akkor hallgassunk! Ma figyeljek az Isten szavára és ne beszéljek feleslegesen!

DEC. 15.

Róm 14.

„A gyöngék közt gyönge lettem, hogy megnyerjem a gyöngéket. Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek." (1Kor 9,22)

Mindenkinek jól esik a segítség. A bajban, a nehéz helyzetben az együttérzés nagy erőt adhat az embernek. Az örömben együtt örülni előrelendítheti az embert a mindennapokban. Ma igyekezzek segítséget nyújtani annak, akivel találkozok!

DEC. 16.

Róm 15.

„Beteljesedett az idő, és már közel van az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot, és higgyetek az evangéliumban." (Mk 1,15)

Szeretjük elodázni a feladatainkat. Legyen ez a mai nap az elhatározásé, hogy igyekszem a feladataimat időben elvégezni. Lehetőség szerint végezzem el a szentgyónásomat és vegyek részt az utrenyén!

DEC. 17.

Róm 16.

„Közel van mindennek a vége. Legyetek hát okosak és éberek, és imádkozzatok!" (1Pét 4,7)

Elértünk a böjt utolsó hétéhez. A kísértés egyre nagyobb, hogy abbahagyjuk, amit elkezdtünk. Tartsunk ki a végsőkig és várjuk a találkozást a születendő gyermek Krisztussal. Ma figyeljek a környezetemre és kerüljem a bűnös kívánságomat!

DEC. 18.

Ef 1.

„A nevemért mindenki gyűlölni fog benneteket. De aki végig kitart, az üdvözül." (Mk 13,13)

A kitartás mennyire jellemző az életemre? Kitartó vagyok vagy a kezdet kezdetén feladom? Ma imádkozzak, hogy Krisztus megerősítse bennünk kitartást!

KarpatIkon2018_3.indd 13 2018. 11. 26. 15:19:56

DEC. 19.

Ef 2.

„Kérjetek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek.” (Mt 7,7)

Kérni szeretünk, keresni fáradtak vagyunk, zörgetni szégyellünk. Krisztus bátorít minket, hogy amire szükségünk van, azt kérjük és megkapjuk. Ne legyen bennünk félelem, hanem vegyünk bátorítást Krisztustól! Ma kérjek önmagam és családom számára azt, amire a legfontosabban szükségük van!

DEC. 20.

Ef 3.

„Én is futok, de nem céltalanul, az ökölvívásban nem a levegőt csapkodom, hanem megzabolázom, és rabságba vetem testemet, hogy míg másokat tanítok, magam méltatlanná ne váljak.” (1Kor 9,26-27)

Életünkben rengeteg célt tűzünk ki magunk elé, amelyeket szeretnénk megvalósítani. Ma imádkozzam azért, hogy a céljaimat el tudjam érni!

DEC. 21.

Ef 4.

„Töltsön el benneteket a reménység Istene teljes örömmel és békével a hitben, hogy a Szentlélek erejével bővelkedjetek a reményben.” (Róm 15,13)

Az erények gyakorlása jó hatással lehet az életünkre. A keresztény remény lehetőséget biztosít, hogy a küzdelmünket ne adjuk fel! Ma lepjem meg a családomat a jó magatartásommal!

DEC. 22.

Ef 5.

„Mivel engedelmes gyermekek vagytok, életeteket ne szabjátok múltbeli vágyaitokhoz, amikor még tudatlanságban éltetek, hanem mint ahogy szent, aki meghívott benneteket, legyetek ti is szentek bármilyen körülmények között.” (1Pét 1,14-15)

Az engedelmesség erényének kimutatása sokszor nehezen megy. Ma legyek előzékeny másokkal szemben!

DEC. 23.

Ef 6.

„Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.” (1Ján 3,2)

Isten gyermekeiként élünk a világban. Vannak példaképeink, akikre föltekintünk. Menynyire tekintem Krisztust életem vezetőjének. Ma imádkozzak a békéért és lelkem békességéért!

DEC. 24.

Fil

„Íme a szűz fogan és fiat szül, Emmánuel lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten.” (Mt 1,23)

Elérkeztünk a kezdetben kitűzött célunkhoz. Ma töltse be szívemet a hálaadás és a köszönet. Végigcsináltam. Nehéz volt, de megérte! Isten átlendített a nehéz helyzeteken! Ma adjak hálát mindenért, amit az elmúlt időszakban átéltem! Imádkozzam az Egyház imáságait! Lehetőség szerint vegyek részt a napi templomi szertartásokon!

IX. századi ismeretlen szerző:

ADVENTI HIMNUSZ

Csillagok teremtő Ura,
hitünk örök fénysugara,
világmegváltó Krisztusunk,
hallgasd meg esdeklő szavunk.

Mert irgalomra indított
a halált hozó pusztulás,
megváltást hoztál: a beteg,
bűnös világnak gyógyulást.

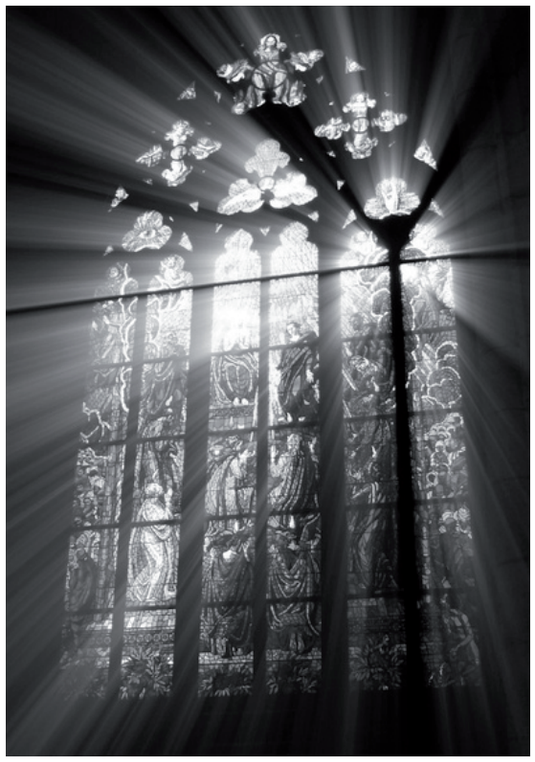
A világ fáradt estelén,
mint nászteremből vőlegény,
elhagytad áldott Szűzanyád
méhének tiszta templomát.

Erőd és hatalmad előtt
térdre borulnak mindenek,
az égiek s a földiek
készséggel hódolnak neked.

Szent Urunk, hittel kér imánk,
ki egykor ítélőnk leszel,
ne érhessen minket soha
az álnok ellenség nyila.

Krisztus, legkegyesebb Király,
dicsérünk téged és Atyád,
s a Lelket, a Vigasztalót
most és örök időkön át. Ámen.

Fordította: Farkasfalvy Dénes

KarpatIkon2018_3.indd 14 2018. 11. 26. 15:19:56

KÉSZÜLJ BÖJTTEL KARÁCSONYRA!

A bizánci hagyományú egyházakban ma is szigorúan tartják a karácsonyi böjtöt. Ellenben a legtöbb családban már nem érzékelhető ebből semmi. Ismert és kevésbé ismert társadalmi okai vannak, hogy ez az elmúlt évtizedekben átalakult a karácsonyra hangolódás.

Mai napig elevenen él emlékezetemben az a pillanat, amikor a veterán generációhoz tartozó nagymamám méltatlankodott, mert a szalagavatóm adventben volt. Mi volt a problémája? Az, hogy ő még abban a kultúrkörben szocializálódott, amikor a karácsony előtti időszakot kisböjtként élték meg a vallásos emberek. Nem rendeztek vigasságokat, bálokat és csak rendkívüli esetekben tartottak lakodalmat. Helyette a minimum heti egy-két húsmentes nap mellé plusz napokat iktattak be. Ezek általában a szerdák és péntekek voltak, valamint a december 24-e. Az adventi böjt kezdete eltérő volt, valahol már Márton-nap után (november 11.), máshol András-napot (november 30.) követően indult. A karácsonyi lakoma csak az éjféli szentmise után került az asztalra.

Mit tehetünk mégis a jelenkorban, hogy testben és lélekben is felkészülhessünk Jézus születésére?

Semmiképpen sem hagyjunk ki olyan alkalmakat, amelyek a személyes életünkben fontosak, gondolok itt például iskolai vagy munkahelyi összejövetelre, esküvői meghívásra. Ezeken az alkalmakon ugyanakkor tarthatunk mértéket, ezen felül pedig számos lehetőség van, amelyeket alkalmazhatunk a következő hetekben.

1. Digitális böjt

Év vége közeledtével és a vizsgaidőszak kezdetével nyilván nem tudjuk nélkülözni a számítógépünket. Meghatározott időszakra mégis eltűnhetünk a virtuális világból, valamint olyan applikációk segítségével, mint például a RescueTime mérhetjük a mobil eszközeinken elpazarolt időnket. Sőt, blokkolhatjuk is az időrabló alkalmazásokat és oldalakat.

2. Személyes ajándék

A DIY (csináld magad – a szerk.) ugyan virágkorát éli, mégsem csak ezen a vonalon bontakozhatunk ki. Felhívhatjuk és meglátogathatjuk az idős rokonainkat, ismerőseinket, találkozhatunk egy rég nem látott baráttal, küldhetünk kézzel írott képeslapot karácsonyra, de csinálhatunk bármit, amivel másoknak valódi örömet szerzünk.

3. Karitatív szolgálat

Az ünnepek közeledtével megnövekszik a jótékonysági akciók száma. A központi gyűjtéseken túl egyedileg is adományozhatunk.

4. Étel-, ital böjt

Számtalan „megvonásos" étkezési hullám van, de nem gondolom, hogy ezeket érdemes követni. Őseinkhez hasonlóan tarthatunk húsmentes napokat, komolyan vehetjük a pénteki böjtöt. Lemondhatunk az édességekről és a forró csokiról, még akkor is, ha a decemberi sötétségben jól jön az antidepresszáns hatása. Az alkoholos italok fogyasztását is megtagadhatjuk, nyilván komoly kihívást jelent a karácsonyi party-k és a karácsonyi vásárokat ellepő forralt bor árusok közepette.

5. Testi feltöltődés

Akár csak fél napra kiszakadni a vásárlási-lázban égő tömegből, és közelebb kerülni a téli természethez igazán felemelő. Az autó és a tömegközlekedés helyett választott séta is előnyös lehet. Gyalog könnyebb megcsodálni az adventi fényeket, észrevenni „rejtett kincseket".

6. Lelki táplálék

Talán a legnehezebb, ugyanakkor a legfontosabb adventi cél. Az éjféli misén vagy a karácsonyi istentiszteleten való részvétel nem hozza meg önmagában azt az örömet, mint a folyamatos készülés. Kicsit olyan ez, mint a gyermek születését felölelő időszak, ami a szülők részéről nagyobb odafigyeléssel és sok lemondással jár. A hajnali misék, lelkigyakorlatok, adventi templomi, gyülekezeti alkalmak mind azt szolgálják, hogy valóban átélhessük a Megváltó érkezését.

(forrás: Gerlachfalvy Réka - www.777blog.hu)

KarpatIkon2018_3.indd 15 2018. 11. 26. 15:19:56

Líceumi mindennapok

II. Sztojkás Családi Nap

A Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum szeptember 30-án második alkalommal rendezte meg családi napját, amelyre minden sztojkás diák, azok családja és az intézmény munkatársai is hivatalosak voltak.

Az esemény délelőtt tíz órakor vette kezdetét egy Szent Liturgiával, amelyet ft. Tóth Jenő atya celebrált a helyi Szent Mihály görögkatolikus templomban. A szertartás után a vendégek átvonultak a líceum hátsó udvarára, ahol meleg ebéd várta őket.

A rendezvénnyel egybekötve sor került a líceum harangjának a megszentelésére is, amely a tanintézmény öregdiákjainak kezdeményezésére, közadakozásból valósulhatott meg. Ft. Demkó Ferenc atya, és az intézmény újonnan kinevezett lelki vezetője, Egressy Márton atya áldott meg a száz kilós lélekharangot. A harangszentelést líceumunk művészeti csoportjának előadása tette felejthetetlenné.

A harangszentelést követően a Diák Önkormányzat tagjainak eskütétele következett. Ezt követően a résztvevőknek

lehetőségük volt kipróbálni magukat különböző sportjátékokban, mint a darts, asztalitenisz, csocsó, íjászkodás és röplabda. A játékokat az idősebb korosztály is ugyanúgy élvezte, mint a fiatalabb.

Délután a kürtöskalács-sütést is kipróbálhatták a vendégek, mellette pedig a Kokas Banda húzta a talp alá valót. Az érdekes programok mellett jutott idő arra is, hogy a szülők közelebbről megismerhessék azt a líceumi életet, amelyet gyerekeik élnek. Emellett a líceum dolgozói jobban megismerték a szülőket, hogy ez által könnyebbé tegyék a további közös oktató-nevelői munkát.

A közösen eltöltött délután mindenki számra emlékezetes és értékes volt.

1956

A Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum növendékei hagyományainkhoz hűen idén is megemlékeztek az ,56-os Forradalomról. A műsort Lődár Andrea rendezte, a felkészítésben segédkezett Fehér Emese. Az ünnepi alkalmon részt vett Ft. Demkó Ferenc, a Beregszászi Esperesi Kerület több papcsaládja valamint Gorondi Albert a KMKSZ Karácsfalvai alapszervezetének elnöke, továbbá intézményünk oktatói és növendékei. A megemlékezéshez felhasznált tárgyakért köszönetet mondunk Vitéz Sepa Jánosnak a Beregvidéki Múzeum alapító igazgatójának!

KarpatIkon2018_3.indd 16 2018. 11. 26. 15:20:00

Gloria Victis

Dicsőség a Bátraknak! Gloria Victis - 2018 . A Sztojka Líceum képviseletén idén is részt vettünk a Rákóczi Szövetség által megrendezett Gloria Victis nevű rendezvényen, amely az 1956-os forradalmat méltatja. A rendezvény keretén belül ellátogattunk Egerbe, Recskre és Budapestre. Köszönjük a lehetőséget a Rákóczi Szövetségnek! Köszönet a Szabadság Hőseinek!

Lelkigyakorlat

A tanév első lelkigyakorlata idén Bustyaházán volt megrendezve. Az alkalmon intézményünk 7. 8. és 9. osztályos tanulói vettek részt. A lelkigyakorlatot Egressy Márton atya szervezte, melyre Petrás László, frissen felszentelt atyát, illetve Simon István, erdélyi kispapot hívta vezetőként. A lelki elmélyülés mellett csapatépítő játékokra is sort kerítettek.

Szüreti bál

A szüret mindig is fontos ünnep volt, és örülünk neki, hogy ez a szép hagyomány a mai napig megmaradt, és nem kopott ki az évek hosszú során. Az esemény előkészületeiben minden sztojkás diák részt vett. Amíg a lányok a terem szépítésével foglalatoskodtak, addig a tanárok vezetésével a diákok egy másik csoportja szüreti finomságokat készített.

A diákok vacsora után az étkezőben gyűltek össze, hogy megnyissák a szüreti bált. Egressy Márton atya köszöntötte a diákokat, majd jó szórakozást kívánva átadta a terepet a fiataloknak, akik egy csősztánccal is készültek a Kokas Banda közreműködésével, amelyet a többi diák nagy örömmel fogadott. A Kokas Banda szüreti játékokkal és táncházzal tette színesebbé az estét, amelyet éjfélig tartó szórakozás követett.

Szalagtűző

Egy fiatal életében több érettségi fázis található. Minden alkalom egy ünnepség, egy lehetőség arra, hogy számba vegyük eddigi életszakaszunkat. Ilyen esemény a szalagavató ünnepség is, amikor is a végzős diákok megkapják az életet és a reményt jelképező zöld szalagot. Ezt ruhájukra feltűzve viselik.

2018. október 27-én szalagavató ünnepséget tartottak a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceumban. 27 végzős diák készült arra a pillanatra, amelyet már régen várt. Az ünnepség Szent Liturgiával vette kezdetét a helyi görögkatolikus templomban.

KarpatIkon2018_3.indd 17 2018. 11. 26. 15:20:04

BENDÁSZ DÁNIEL ATYA 80 ÉVES

November 6-án ünnepelte 80. születésnapját Bendász Dániel görögkatolikus pap, nyugalmazott kerületi esperes, egyháztörténész.

Marosi Anita Dániel atyával készített interjújával köszöntjük.

Kedves Dániel atya, Isten éltesse születésnapján, jó erőt, egészséget, szeretetet és megbecsülést, hosszú tartalmas életet kívánunk!

Bendász Dániel nemcsak gyermekkorában nem készült történésznek, felnőttként is teljesen más hivatást választott magának.

De – ahogy a régiek mondják – „a vér nem válik vízzé". Édesapja a 25 évi kényszermunkára ítélt görögkatolikus egyháztörténész Bendász István volt, aki egész életében hűséges maradt hitéhez, egyházához és elveihez. Az atyai szavak és példa, a gyermekkortól megélt keresztény életmód nem maradt hatástalan: Bendász István egyetlen fia, Dániel 50 évesen úgy döntött, maga is papi pályára lép – akkor, amikor még csak illegálisan működhetett a görögkatolikus egyház. Dániel atya civil munkáját megtartva gyakorolta papi hivatását, s közben segített édesapjának a görögkatolikus egyház történetéről szóló iratok rendezésében, majd lefordította magyar nyelvre a kanonok visszaemlékezéseit a GULÁG éveiről. Eközben maga is sokat tanult: megismerkedett a görögkatolikus egyház múltjával, az egykor élt kiemelkedő egyházi személyiségekkel, a templomok és egyházközségek történeteivel. Szinte észrevétlenül – s bármilyen szakképesítés nélkül – vált egyházunk történelmének szakavatottjává.

A ma is aktív egyháztörténésszel a 80 éves nyugalmazott esperes Dániel atyával nagyszőlősi otthonában beszélgettem. Filmbe illő módon elevenedett meg előttem Dani bácsi (ismerősei csak így hívják) gyermekkora, a család viszontagsága, a KGB zaklatása, a szovjet éra, a '90-es évek enyhülése...

Nehéz mindezt néhány oldalban összefoglalni.

– Mire emlékszik a gyermekkorából?

– 1938. november 6-án megszülettem Ungváron, négy nap múlva bejöttek a magyarok, és az első bécsi döntés értelmében Kárpátalját déli, magyarok lakta sávját visszacsatolták Magyarországhoz. Édesapám akkoriban a Técsői járásban, Taracújfaluban volt görögkatolikus pap. Hároméves voltam, amikor átköltöztünk a Nagyszőlősi járásba, Felsőveresmartra (Nagykopány – a szerk.). Itt kezdtem meg 1944-ben a magyar tannyelvű iskolát, de még be sem fejeztem az első évet, amikor 1944 októberében bejöttek az oroszok, és újra kellett járnunk az első évfolyamot, de már ukrán nyelven. Az oroszok a görögkatolikusokat az ószláv nyelvű szertartás miatt az ukránok közé sorolták be.

– Ugyanakkor megkezdődött a görögkatolikus egyház üldözése...

– A szovjetek tevékenysége a görögkatolikus egyház megszüntetésére (az ortodox egyházba való beolvasztására) irányult. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye, élén Romzsa Tódor püspökkel és papjai többségével elutasította a Rómával való egység megtagadását és a pravoszláv egyházba való áttérést. Édesapám sem volt hajlandó megtagadni a hitét, ezért csak egy szobát tarthattunk meg a parókiából, abban laktunk a szüleimmel és a két nővéremmel, az épület többi részét átadták a kolhoznak. Később már innen is ki akartak rakni bennünket. 1949 márciusában édesapám éppen Ungváron volt, amikor a távollétében kiköltöztettek bennünket a parókiáról. Az akkori kurátor házában leltünk menedékre. Amikor édesapám hazajött, el akarták fogni, de elbújt a keresői elől. Másnap hajnal négykor meghúzta a harangokat, s elbúcsúzott a templomba összegyűlt hívektől és a családjától. Elment Nagyszőlősre és jelentkezett a hatóságoknál. Akkor még hazaengedték. Két hónappal később, május 27-én tartóztatták le a szemem láttára. 25 évi kényszermunkára ítélték és Karagandába szállították.

– Mi történt itthon a családdal?

– Nehezen boldogultunk. Továbbra is a kurátorék házában laktunk. Az egyik nővérem még tanult, a másik már dolgozott. Ő próbált meg segíteni nekünk. Én közben középiskolába jártam. Édesapámat a Sztálin halála utáni enyhülésnek köszönhetően 1955 januárjában felmentették a vádak alól és hazaengedték. Súlyos betegen tért haza Felsőveresmartra. Sokáig munkaképtelen volt és csak alkalmi munkákat kapott. A család ekkor hazaköltözött Beregszászba a nagyszülőkhöz. Édesapám más lelkészekkel együtt a megyei levéltár beregszászi fiókintézetében kapott munkát. Rengeteg iratot dolgoztak fel, melyek nagy részét ma is használják a kutatók.

– Dani bácsi közben leérettségizett...

– A középiskola befejezése után 1956-ban felvételiztem Lembergbe az Erdészeti Főiskolára, de hiába voltak eredményesek a vizsgáim, az apám múltja és tevékenysége miatt nem vettek fel. Tudni kell, hogy édesapám 1959-ben visszatért Karagandába és ott missziós feladatokat látott el. A KGB hamar felfigyelt a tevékenységére és hazatoloncolta. Itthon először éjjeliőr volt a Beregszászi Internátusban, majd a közétkeztetési kombinátnál kapott munkát. Mivel nem vettek fel a főiskolára, én is munkát kerestem: a Munkácsi Erdészeti Hivatal kutatóállomásán helyezkedtem el. Ennek köszönhetően bejártam a Kárpátok egész területét. 1957-ben ismét jelentkeztem a lembergi egyetemre, de ugyanúgy jártam, mint egy évvel korábban. Hamarosan pedig elvittek katonának, s három évig szolgáltam Grúziában.

– Hogyan folytatta az életét a katonai szolgálat letölté-

KarpatIkon2018_3.indd 18 2018. 11. 26. 15:20:04

se után?

– A beregszászi bútorgyárban helyezkedtem el, s közben azt terveztem, hogy megint megpróbálom a felvételit Lembergbe. A felvételi kérelem beadása előtt néhány héttel hivatott a KGB. Rá akartak venni, hogy menjek teológusnak, s legyek az ő besúgójuk. Egy hét gondolkodási időt kaptam, de titoktartást kellett fogadnom. Hazamentem, s három év szünet után újból rágyújtottam. Kihívtam édesapámat a kertbe, s elmondtam neki, hogy mit akarnak tőlem, s hogy természetesen nem leszek a KGB kémje. Egy hét múlva nekik is megmondtam a választ, s azt is, hogy nem megyek el a felvételi vizsgára, mert ezek után tudom, hogy úgysem vesznek fel semmilyen főiskolára. Így azt terveztem, hogy maradok a bútorgyárban, de otthon a nővérem kiokosított, hogy csak az utolsó pillanatban adjam be a felvételi kérvényemet, s akkor nem érkeznek utánanézni a személyemnek. Így is tettem: szabadságot vettem ki a gyárban és elutaztam Lembergbe. Az utolsó nap délutánján, húsz perccel zárás előtt adtam be a papírjaimat. Nem vallottam be, hogy az édesapám pap, azt írtam, hogy gondnok a foglalkozása. S felvettek erdőmérnöki szakra. Mivel nappali tagozaton tanultam, a beregszászi munkámat otthagytam. Később persze kiderült az igazság édesapámról, de nem rúgtak ki az intézményből.

– Hol helyezkedett el a főiskola elvégzése után?

– Először a Harkivi Erdészeti Kutatóintézet ivano-frankivszki székhelyére kerültem, ahol három évre szerződtettek le. Ekkor már nős voltam, a feleségem, Marika angol szakon végzett az Ungvári Állami Egyetemen. De Ivano-Frankivszkban nem kaptam lakást, így ő nem lehetett velem. Beregszászban élt a szüleimmel. Már a harmadik évet kezdtem meg a kutatóintézetben, amikor a feleségem megtudta, hogy tanárt keresnek a Nagyszőlősi Politechnikumba. Én is jelentkeztem, s 1968 februárjában munkába is álltam. Mechanikát, szilárdságtant, geodéziát és rajzot tanítottam. Fél évet Beregszászból jártam be Nagyszőlősre, majd a feleségemmel kaptunk egy szolgálati szobát, amelyet később egy kétszemélyes lakásra tudtunk lecserélni. Már nagyobbak voltak a gyerekeink, amikor megkaptuk ezt a mostani háromszobás lakást. A technikumban egészen 2000-ig dolgoztam.

– A civil élete révbe ért, mennyire tudott a hitbeli kérdésekkel foglalkozni?

– Édesapám példamutatása nagy hatással volt az egész családra. Minden nap misézett: otthon, titokban. Emellett keresztelt, esketett. Gyakori vendég volt nálunk Szemedi János püspök és Ortutay Elemér görögkatolikus áldozópap, akik nemegyszer megkérdezték tőlem, hogy nem akarok-e pap lenni. Sokáig érlelődött bennem a gondolat. Végül 1988-ban elmentem Ortutay Elemérhez, és elmondtam neki, hogy szeretnék pap lenni. Szemedi János tudtával öt éven át jártam Elemér atyához, aki átadta nekem a szükséges teológiai tudást. Mások is jártak hozzá, de sohasem találkoztam velük. Én szombatonként utaztam fel Ungvárra Elemér atyához. Csak a feleségem, az édesapám és az anyósom tudta, hogy hová megyek. Az elméleti oktatás után még volt egy rövid gyakorlati képzés Királyházán Csépes László atyánál, s Szemedi püspök közölte, hogy készen állok a szentelésre. Csak annyit kértem, hogy várjunk néhány hónapot, s akkor meg lesz a 25 év munkaviszonyom. Így ha el is bocsátanak a munkahelyemről a papságom miatt, akkor sem maradok nyugdíj nélkül.

– Mikor és hol volt a szentelése?

– Nagyszőlősön szentelt pappá Szemedi püspök 1993. augusztus 29-én. Mondanom sem kell, hogy ez nagy meghökkenést keltett a munkahelyemen és a környezetemben. Sokan el sem hitték. Épp kezdődött az új tanév, s arra számítottam, hogy biztosan elküldenek a munkahelyemről. De nem így történt. A kollégáim és a vezetőség elfogadta a papságomat, s végig támogattak abban, hogy össze tudjam egyeztetni a papi hivatásomat és a technikumban végzett munkámat. Először Szászfaluban teljesítettem szolgálatot, majd egy időben helyettesítettem a tiszántúli vidéken, 1994 januárjától pedig Alsóveresmart (Kiskopány) paróchusa voltam.

– 50 évesen lett pap. Mikor kezdett egyháztörténettel foglalkozni?

– Magam sem tudom. Észrevétlenül történt. Sokat beszélgettem édesapámmal a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye múltjáról, a püspökökről, a papcsaládokról. Számtalanszor segítettem édesapámnak a kutatásaiban, az anyagok feldolgozásában. A halála után hozzám kerültek az összegyűjtött munkái, a kéziratai. Később Tarasz Lovszka atya, mostani püspöki helynök is gyakran betért hozzám, s vele is megosztottam a gondolataimat. Amikor Tarasz atyát kinevezték az Ungvári Boldog Romzsa Tódor Görögkatolikus Teológiai Akadémia és Papnevelő Intézet rektorává, megkért, hogy tanítsak egyháztörténetet a kispapoknak. Először nem akartam elvállalni, de addig erősködött, míg belementem, hogy egy évet végigtanítok. Korábban a szeminaristák egy tantárgyon belül tanulták az egyetemes egyház történelmét a Munkácsi Egyházmegyéjével. Mi ezt kettéválasztottuk, s én csak az egyházmegyével foglalkoztam. Hodinka Antal A munkácsi görög-katholikus püspökség története című könyvét vettem alapul, de a magyar nép múltjából is tartottam egy rövid bevezetőt a hallgatóknak. Ez a tematika annyira bevált, hogy tíz éven át oktattam a Munkácsi Egyházmegye történetét a kispapoknak.

– Az oktatás mellett saját kéziratok is kikerültek a keze alól.

– Igyekeztem feldolgozni és kiegészíteni az egyházmegye történetét. 1994-ben jelent meg az édesapámmal közösen írt könyv, a Helytállás és tanúságtétel, mely a Munkácsi Egyházmegye hitvalló és meghurcolt papjairól szól. Emellett írtam többek között az egyházmegyénkben folytatott legális és illegális papképzésről, édesapám hagyatékáról, részt vettem Romzsa püspök életének feldolgozásában, digitalizáltam számos levéltári anyagot. Nagyon sokat segített ezekben a munkákban a feleségem, Marika.

– Az ungvári akadémián talált olyan fiatalt, akinek átadhatná a tudását, s aki folytatni tudná a munkásságát?

– Sajnos nem. Volt ugyan egy fiatal kispap, akiben nagyon bíztam, de ő más irányban indult el a tanulmányait illetően. Van két felnőtt gyermekem és három unokám. Eddig ők sem érdeklődtek az egyháztörténet iránt, de bízom az időben. Én is csak 50 évesen kezdtem komolyabban foglalkozni egyháztörténettel.

– **Adja Isten, hogy Dániel atya még sokáig szolgálja tudásával, hitével és példamutatásával a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyét, s ha eljön az idő, méltó utódra találjon a Bendász-hagyaték!**

Marosi Anita - Kárpátalja.ma

KarpatIkon2018_3.indd 19 2018. 11. 26. 15:20:04

- OLDAL

GISZ őszi közgyűlés

November 2. és 4. között a Csonkapapiban, több mint 20 fő részvételével tartotta soros őszi közgyűlését a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ).

A közgyűlés a korábbi rendezvények és a jövő évi, 2019-es programok előzetes megtervezésével telt.

Legaktuálisabb feladatunk a Szent Margit program, amelyben eddig már közel 90 gyermek talált támogatóra.

A 2019-es év a GISZ-programokat tekintve a januárra tervezett Ikonfestő Táborral veszi kezdetét. Februárban megszervezzük hagyományos farsangi jótékonysági bálunkat. A tavasz egyik fontos eseményeként tisztújításra kerül majd sor.

Jövő évben sem marad el a Szent György-napi ifjúsági sportnap, amelyet a fiúk és a lányok részére szervezett programok terén igyekszünk majd bővíteni.

A kis és a nagycsoport számára szóló Megmaradni ifjúsági találkozó a helyszín és a programok kapcsán is sok újdonságot és érdekességet tartogat a fiatalok számára.

2018-ban első ízben kapcsolódott össze a GISZ Szent István-napi Görögkatolikus Ifjúsági Búcsúja (GörFeszt) és a Pro Cultura Subcarpathica ugyanezen apropóból szervezett rendezvénye. 2019-ben igyekszünk színesíteni a GISZ-sátorban zajló programok sorát.

A jövő évben újabb programokat tervez a GISZ, többek között vízi túrával, rajzpályázattal, szüreti bállal. A Beregszászi Magyar Esperesi Kerület hagyományos szavalóversenyének megszervezésébe is aktívan bekapcsolódunk a jövőben.

Támogatókat keresünk!

A Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) a 2018-2019-es tanévre újra meghirdeti a Szent Margit Programot.

A program célja:

A Szent Margit Program célja, hogy összekösse a Kárpát-medence, illetve a világ magyarságának jó szándékú támogatóit általános- és középiskolás iskolás gyerekekkel, ezáltal előmozdítsa a támogatott gyerekek tanulmányi eredményeit, hitbéli életét, valamint a magyar közösség életében való szerepvállalását.

A támogatás módja:

A programban támogatóként bárki részt vehet, aki vállalja annak kötelezettségét, hogy egy tanéven keresztül (10 hónap) havi fix 10 euróval támogat egy gyermeket. A GISZ Kárpátalja szerte egy jelentős adatbázist állított fel a támogatásra rászoruló gyermekekről. Az adatbázisban szereplő adatok alapján a támogató dönti el, hogy kit szeretne támogatni. A támogatás összegét lehetőség van készpénzben illetve banki átutalás formájában – egy összegben vagy havi rendszerességre lebontva – eljuttatni a GISZ számára.

- A GISZ ezt az összeget eljuttatja a kiválasztott gyereknek.
- A támogatott egy átvételi elismervény aláírásával tanúsítja, hogy megkapta az összeget.
- Amennyiben a támogató igényt tart rá - a GISZ-en keresztül - felveheti a kapcsolatot a támogatottal, levelezés által.
- A program befejezése után a támogató dönt, hogy tovább szeretné-e támogatni a kiválasztott gyereket.

A 2017-2018-as tanév folyamán 91 gyerek került támogatásra 63 támogató által.
A következő tanévben szeretnénk ezt a számot kibővíteni,
s minél több gyerek számára biztosítani ezt a csekély anyagi támogatást.
Támogatónak a szentmargitprogram@gmail.com e-mail címen,
illetve a +380 96 44 34 906-os telefonszámon lehet jelentkezni.

KarpatIkon2018_3.indd 20 2018. 11. 26. 15:20:07

VILÁG - EGYHÁZ

A konstantinápolyi patriarkátus döntése az ukrán ortodox egyház autokefál jellegéről

A konstantinápolyi ökumenikus patriarkátus Szent Szinódusa döntést hozott arról, hogy „megújítja a már korábban hozott döntését az ukrajnai ortodox egyház autokefáliájáról", mely lényegében azt jelenti, hogy önálló és nem alárendelt helyzetű a kijevi egyházkerület vezetője. A döntést október 11-én tette közzé a konstantinápolyi ökumenikus patriarkátus – adja hírül a Vatikáni Rádió pénteki olasz adása.

Miután a Szent Szinódus I. Bartholomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka vezetésével „hosszasan tanácskozott", végül döntést hozott arról, hogy visszavonja az 1686-os szinódusi levél jogi kötelékét, melyet a kor történelmi körülményei között hoztak meg és amely jogot adott a moszkvai patriarkátusnak, hogy rendelkezzék a kijevi metropólia felett. A mostani döntés kinyilvánítja és megerősíti a kijevi metropólia kánoni függőségét a konstantinápolyi anyaegyháztól.

A Szent Szinódus felhívással fordul mindkét érintett félhez, hogy elkerüljék templomok, monostorok és egyéb egyházi tulajdonok kisajátítását, miként bármiféle erőszakos cselekedet vagy megtorlás elkerülését, azért hogy Krisztus békéje és szeretete kerekedjék felül.

A moszkvai patriarkátus vezetői „katasztrofális jellegűnek tartják a döntést az egész ortodox világ számára". A moszkvai patriarkátus vezetőinek értelmezése szerint 1686-ban a kijevi metropólia egyesítése az orosz ortodox egyházzal nem átmeneti döntés volt, ahogy azt most Konstantinápoly értelmezi. A kijevi helyi ortodox egyház függetlenségének a kérdése az 1991-es ukrán politikai függetlenség kérdésével együtt lángolt fel.

forrás: www.vaticannews.va

Az orosz ortodox egyház válasza: megszakítja az „eucharisztikus szeretetközösséget" a konstantinápolyi pátriárkátussal

Az orosz ortodox egyház Szent Szinódusának tagjai október 15-én, hétfőn a Belarusz Köztársaság fővárosában, Minszkben gyűltek össze Kirill pátriárka vezetésével, hogy megvitassák a konstantinápolyi ökumenikus pátriárkátus által október 11-én bejelentett állásfoglalást az ukrajnai ortodox egyház autokefáliájáról.

A moszkvai pátriárkátus saját honlapján tette közzé a döntésről kiadott nyilatkozatot: „Nagy fájdalommal a Szent

Szinódus tagjai lehetetlennek tartották, hogy továbbra is eucharisztikus szeretetközösségben legyenek a konstantinápolyi pátriárkátussal." A nyilatkozat számos okot sorol fel, amely Moszkvát arra ösztönözte, hogy megszakítsa a szeretetközösséget. Ezek között szerepel az, hogy Konstantinápoly visszahelyezi szeretetközösségbe a „szakadárokat" és egy kiközösített személyt egy másik helyi egyházból, továbbá, hogy Konstantinápoly megszállja egy másik egyház kánonjogi részeit és kísérletet tesz történelmileg meghozott döntések és elkötelezettségek elutasítására. Mindez az orosz ortodox egyház szerint a konstantinápolyi pátriárkátust a kánonjogi téren kívülre helyezi és nagy fájdalmukra „lehetetlenné teszi számukra, hogy továbbra is fenntartsák az eucharisztikus szeretetközösséget a konstantinápolyi hierarchiával, papsággal és hívekkel". „Mostantól kezdve egészen addig, amíg a konstantinápolyi pátriárkátus nem adja fel kánonjogellenes döntéseit, az orosz ortodox egyház papsága számára nem lehetséges az, hogy koncelebráljon a konstantinápolyi papsággal és az orosz ortodox világi hívek számára az, hogy részesüljenek a konstantinápolyi egyház templomaiban kiszolgáltatott szentségekben."

forrás: www.vaticannews.va

Egyiptom: terrortámadás a kopt keresztények ellen: 7 halott, 13 sebesült

Az ún. Iszlám Állam vállalta magára az egyiptomi kopt zarándokok busza ellen november 2-án, pénteken elkövetett merényletet.

A terroristák megállították a kopt keresztény zarándokok buszát, felszólították az utasokat, hogy szálljanak le, majd tüzet nyitottak rájuk. Kyrillos William, Asyut kopt katolikus püspöke szerint a terroristák destabilizálni akarják az államot, meg akarják erősíteni jelenlétüket a területen és azt közvetíteni a világnak, hogy Egyiptomban nincs biztonság. A merénylet most éppen akkor történik, amikor az idegenforgalmi szektor kezd fellendülni. Ebben az időszakban Luxorban és más helyeken minden tele van turistákkal – emlékeztetett a kopt püspök, majd hozzátette: mindennek az árát a koptok fizetik meg.

forrás: www.vaticannews.va

KarpatIkon2018_3.indd 21 2018. 11. 26. 15:20:07

EGYHÁZKÖZSÉGEINKBŐL

„Oltalmad alá sietnek…" – Mátyfalvai templombúcsú

Október 1-jén, az Istenszülő Szűz Mária oltalmának ünnepén tartotta Mátyfalvai Görögkatolikus Egyházközség, mely egyben templomuk születésnapja is. A Szent Liturgián jelen volt az esperesi kerület papságának nagy része. Az ünnepre több szomszédos egyházközségből elzarándokoltak a hívek.

Az ünnepi szent beszédet Dr. Szolánszky Ágoston, ráti áldozópap tartotta, aki kiemelte az Istenszülő oltalmának mai jelentőségét és az ahhoz való elköteleződést, ragaszkodást. A Szent Liturgia közben ft. Demkó Ferenc helynök atya felolvasta Exellenciás Milan Sasik püspök atya írását, melyben egyházközség áldozópapját, ft. Pősze Roland áldozópapot, a kerület egyházközségeiben végzett munkájáért az arany kereszt viselésével tüntette ki. Az ünnep agapéval ért véget. Hálás köszönet mindenkinek az odaadó munkájáért és feladatvállalásáért. Az Isten áldása és Szűz Mária oltalma legyen mindannyiunk életén.

A salánki görög katolikus templom felszentelésének 140.-ik évfordulója

Minden évben november 8-án tartja templom búcsúját a görögkatolikus egyházközség. Az 1878-1883 között épült kőtemplom ugyanis egykor Mihály arkangyal tiszteletére szentelték fel. A görögkatolikus közösség idén is szent liturgiával ünnepelte búcsúját, ám nem mindennapi vendégekkel. Az ünnepi szertartáson részt vett: Milan Sasik püspök, Kocsis Fülöp érsek, Dr. Seszták Miklós kormánybiztos, Szilágyi Mátyás főkonzul a Beregszászi konzulátus képviseletében, Kiss András képviselő úr a Szabolcs Szatmár Bereg megyei közgyűlés képviseletében, Czap Andrea Tisza ETT igazgató, Lengyel Tímea politikus munkatárs, Dánics Éva és Varga Valéria a Nagyszőlősi járási közigazgatás képviseletében, Dobsa István Tiszakeresztúr polgármestere, Balogh Attila Salánk református tiszteletese, Józan Lajos nyugdíjazott református tiszteletes.

A Szent Liturgiát Milan Sasik püspök atya végezte a homíliát Kocsis Fülöp érsek atya mondta.

A Szent liturgia végén Balog Atilla és Józan Lajos nyugdíjazott református tiszteletes köszöntötte a búcsú résztvevőit. Ünnepi beszédet mondott településünk polgármestere Alyokhin Viktor, melyben méltatta a görögkatolikus közösség hitét és akaraterejét mely által és a magyar kormány támogatása által a templom kívül-belül megújult. Az ünnepi beszédet folytatta Dr. Seszták Miklós kormánybiztos aki a múltat idézte, hisz ő is pap családból származik, II János Pál pápa szavait idézve megköszönte a Salánki híveknek hogy újra megélhette hitét. Hitre és imára buzdította a jelenlévőket. A Mihály-napi ünnepség körmenettel evangélium-olvasással, olajkenettel ért véget.

Templombúcsú Karácsfalván

Szent Mihály arkangyal tiszteletére az ugocsai településeken több templomot is felszenteltek elődeink. Ennek köszönhetően november 8-a templombúcsú Karácsfalván is. Az ünnepi Szent Liturgián Egressy Márton, újlaki parókus tartott beszédet, melyben fontosnak tartotta elmondani, hogy ne kételkedjünk az angyalok létezésében, hanem mint az angyalok, mi is épp olyan bátorsággal legyünk Isten szolgái, mint Mihály és Gábor angyalok. Beszédét a következő gondolatokkal zárta: „Nincs más feladatunk, minthogy minden egyes ember felfedezze a saját őrangyalát, és bátran kérje az ő közbenjárását, hogy ő is megtalálja Isten szeretetét, Isten jelenlétét a világban, a családban, és önmagában."

A Liturgia után az egyházközség hívei egy kis szeretetvendégséggel is készültek az oda zarándokló hívek számára.

KarpatIkon2018_3.indd 22 2018. 11. 26. 15:20:11

Szent Mihály-napi búcsú Batáron

November 8-án, Szent Mihály és Gábor főangyalok emléknapján tartotta búcsúünnepét a Batári Görögkatolikus Egyházközség.

Az ünnepi Szent Liturgián részt vett a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye több papja, Demkó Ferenc, Marosi István, Petrás László, Pősze Roland, Szabó Konstantin és Szűcs Ferenc, valamint Lehel testvér, nagyszőlősi ferences szerzetes.

A Liturgia főszónoka Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Magyar Esperesi Kerületének vezetője, püspöki helynök volt. Ferenc atya arról szólt, hogy minden templomnak megvan a maga vonzása, kisugárzása, ami fontos a közösség számára, hisz biztosítja, hogy az ember jól érezze magát Isten házában, azon a helyen, ami az egyházközség központja. A gonosz lélek sokszor a közösségen keresztül próbál támadni. Megpróbálja bomlasztani azt az egységet, aminek éppen hogy összetartania kell a közösség tagjait. Ez ellen küzdenünk kell, egymást védve, hogy közösségünk megmaradjon.

Az idei búcsút a szokottnál is több vendég tisztelte meg jelenlétével. A szomszédos Nevetlenfaluból közös gyalogos prosekcióval érkeztek a római és a görögkatolikus hívek. Sokan érkeztek Nagypalád, Csepe, Fertősalmás és Forgolány egyházközségeiből is.

Tiszabökényi templombúcsú

November 8-àn, a Szent Mihály arkangyal tiszteletére felszentelt tiszabökényi görögkatolikus templomban búcsúra került sor. Pősze Sándor atya, az egyházközség parókusa szinte már szokásként a farkasfalvi hívekkel gyalogosan zarándokolt a templomhoz. A Szent Liturgián Levcsenkó Róbert, dédai áldozópap volt a főcelebráns. Predikációjában arról beszélt, hogy a tiszabökenyi egyházközség sok megpróbáltatáson ment keresztül az elmúlt évek során, s hogy miként álltak helyt a nehéz időkben. Beszédében visszaemlékezett arra az időszakra, amikor ezen a vidéken szolgált, s külön hangsúlyozta, mennyire örül, hogy ismerősökkel találkozhat. Annak azonban még jobban, hogy új arcokat is lát a jelenlevők között, hiszen mindez azt is jelenti, hogy az egyházközség épül és bővül.

A Szent Liturgia után a bökényi vendégszeretetnek köszönhetően agapé várta az oda zarándokló híveket, amelyet jóízűen fogyasztottak el.

Tiszántúli hittanosok a Sztojka Líceumban

Aklihegy, Batár, Fertősalmás, Forgolány, Nagypalád és Nevetlenfalu 70 fiatalja - Petrás László atya és Lődár Jenő atya vezetésével - közös kiránduláson vett részt 2018. november 10-én, Karácsfalván.

Az imádságot követően kipróbálhatták a líceum tornatermét, sorversenyeztek, fociztak. Szilaj István Petőfi-programos ösztöndíjas jóvoltából baranta foglalkozáson is részt vettek. Nagy élmény volt számukra a líceum medencéje, ahol kedvükre fürödhettek.

A program a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósulhatott meg.

Papi lelkigyakorlat Sajópálfalán

Miskolc közelében Sajópálfalán tartották idei lelkigyakorlatukat a Beregszászi Esperesi kerület papjai. Sajópálfala Miskolctól mintegy 12 km-re fekszik Északkeleti irányban. A település nevezetessége az a Mária-kegykép, ami 1717 elején vérrel könnyezett, és ezek a cseppek sem a csikorgó hidegben meg nem fagytak, sem a fűtött kályha mellett meg nem száradtak.

Az idei lelkigyakorlatot a kegyhely vezetője Kiss Attila atya tartotta több témában, a rendelkezésre álló öt nap alatt. A témák között az élet nagy kérdései szerepeltek, és az atya külön kitért a csend fontosságára is. A csönd lelki elmélyülésünk egyik alapvető feltétele, és ma egyre inkább hiányzik a világból.

A szertartások két helyen folytak. Az utrenyékre a helyi monostorban került sor, ahol a parókiai gyakorlattal ellentétben az atyák megtapasztalhatták a csöndes éneklés szépségeit, míg a Szent Liturgiát és a vecsernyét a kegytemplomban végezték a helyi hívek nagy örömére, akik szívesen hallgatták a férfi hangon zengő énekeket.

A papi lelkigyakorlat kétévente kötelező az atyáknak, de a kerületben általános az évenkénti részvétel.

ELÉRHETŐSÉGEINK

Honlap: gknet.org
E-mail: karpatikon@gmail.com
Tel.: +380683536197
Arculat: Szabó Sándor
Nyomtatás: Szpektral Nyomda - Ungvár
Rovatvezetők: Marosi Anita, Dr. Szolánszky Ágoston, Espán Margaréta, Iván Gábor
Munkatárs, koordinátor: Molnár Szabina
Szerkesztők: Pősze Roland, Szkoropádszky Péter

A Kárpátikon megrendelhető a parókiákon, a **karpatikon@gmail.com** e-mail címen, ill. a +380683536197 telefonszámon.

A kiadványt a Bethlen Gábor Alap támogatta.

BETHLEN GÁBOR Alap

ESEMÉNYEK KÉPEKBEN

SZTOJKA KONFEREMCIA

SALÁNKI Ttemplombúcsú

PROSZFORASÜTÉS PALÁGYKOMORÓCON

ADVENTI KÉSZÜLŐDÉS PÉTERFALVÁN...

...ÉS KARÁCSFALVÁN

AZ ÚJ KARÁCSFALVAI SZENT MIHÁLY ÓVODA ÉPÜLETE

ŐSZI HITTANTÁBOR SISLÓCON

ADVENTI KOSZORÚKÉSZÍTÉS BATÁRON

56-OS MEGEMLÉKEZÉS CSEPÉBEN